

Peter Nys
Een snuifje radium (De parameters)
© 2020 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Alkmaar – New York
Omslagillustratie: Conz
Omslagontwerp: Studio Clavis
Illustraties: Conz
Trefw.: wetenschap, geschiedenis, tijdreizen, avontuur
NUR 283-284
ISBN 978 90 448 3978 4
D/2020/4124/249
Alle rechten voorbehouden

www.clavisbooks.com

Mei 1878.

Warschau

'Aghharr ... chrr!'

Gereutel!

Lepel valt kletterend op de grond.

'Ze is totaal verzwakt!'

Verstrengelde vingers zinken in de lakens.

'Kan ze ...'

'Nee, Wlad. Er is geen hoop meer!'

'Verdomme!'

'Grrgh ... niet ... vloeken, Wlad.'

'De kinderen horen je!'

'Mama?'

Laken schuift van het bed.

'Maria?'

Stoel kraakt.

'Ga terug naar de keuken, Maria.'

'Is mama oké?'

Hand grijpt arm.

'Au!'

'Terug naar de keuken, Maria!'

'Oké, papa.'

'Het is zover!'

Stilte.

Maria rukte zich los en liep naar het bed van haar mama. Ze was amper elf jaar. *Dit is zo smerig! Hoelang is het geleden dat mijn zusje doodging aan vlektyfus? En nu mama?* De tranen stroomden over haar wangen. Ze veegde ze kordaat met haar mouw weg.

Een stoel kraakte. Het gezicht van de man die erop zat, was niet meer zoals vroeger. De zon was eruit verdwenen. ‘Ze heeft nog naar jullie gevraagd, lieve Maria.’ Wlad, de papa van Maria, probeerde te glimlachen.

Maria wist dat hij zich voor haar sterk probeerde te houden. Ze was misschien jong, maar zeker niet dom.

Wlad ging naar het bed en legde zijn vingers op de oogleden van zijn vrouw. Hij schoof ze dicht en drukte nog een kus op haar voorhoofd. ‘Ik beloof je dat de kinderen zullen studeren, Bron. Allemaal, ook onze dochters! Dat pakken die verdomde Russen ons niet af!’

Maria wist wat papa bedoelde. Het was meisjes in Polen verboden om verder te studeren, een straf van de Russische tsaar Nicholas voor de Poolse opstandelingen. Om de bezetting van Polen ongedaan te maken, hadden die in 1867 duizenden mannen naar Siberië verbannen, maar in ruil daarvoor kwamen er een hele hoop pesterige regeltjes. Naar een basisschool gaan, dat mocht nog net. Daar had Maria stiekem van haar mama les gekregen en niet van een door Rusland goedgekeurde leraar. Maria dacht terug aan de warme kachel in het klasje en het vuur in de stem van haar mama. Ze snikte: ‘Hoe moet het nu verder met ons, papa? Het voelt alsof mijn hart in tweeën is gebroken!’

Die opmerking versplinterde het dunne schild van haar papa. Hij barstte nu ook in tranen uit. Hij haalde een grote zakdoek uit zijn broekzak en snoot zijn neus. ‘We zullen wel verder *moeten*, Maria.’

Maria liep de kamer uit. Ze wilde alleen zijn, maar dat was onmogelijk in dit huis. De studenten waren echt overal. Papa was al jaren de enige kostwinner. Studenten in huis nemen, was een manier om de eindjes aan elkaar te knopen. Nu liepen er een twintigtal rond. Maria hield al lang de tel niet meer bij. Uiteindelijk vond ze nog een vrij plekje op de onderste trede van de trap. Ze legde haar hoofd in haar handen en begon te snikken. Haar tere lijfje schokte. Het voelde alsof een donker gordijn over haar neerviel en het licht van de zon niet door de zware stof heen kwam.

Even later voelde ze een been tegen het hare en een arm nestelde zich om haar schouder. Ze hoefde haar ogen niet open te doen. Haar oudere zus Bronia kwam haar troosten. ‘We moeten nu sterk zijn, Maria. Voor papa en voor Helena en Jozef.’

Maria snikte. ‘Ik weet het, Bronia, maar het doet zo’n pijn ... hier!’ Ze klopte op haar borst.

Bronia greep haar nog steviger beet. ‘Je mag best verdrietig zijn, Maria. Verdrietig én sterk!’

Maria bewonderde haar zus. Zij was zoveel sterker. Ze was als een rots, als een eeuwenoude boom. *Zonder Bronia lukt het niet!* Maria werd plots heel bang. Het was alsof een ijskoude hand zich om haar keel sloot en steeds harder begon te knijpen. ‘Je mag me niet achterlaten, Bronia! Ik gooi mezelf in de rivier als je me alleen laat!’

‘Ik zal er altijd zijn, Maria! Als ik ooit in een ver land ga wonen, dan zorg ik dat jij daar ook naartoe kunt komen.’

‘Beloofd?’

‘Beloofd!’ Ze beet op haar vingers om haar belofte kracht bij te zetten. Een beetje te hard. ‘Au!’

Maria vond het grappig. Ze giechelde.

‘Zie je wel, je lacht alweer!’

Bronia bedoelde het goed, maar Maria voelde dat het zwarte gordijn er nog steeds was. ‘Wat zou je in een ver land gaan uitspoken, Bronia?’ Maria veegde de natte haren uit haar gezicht.

‘Mama’s grootste wens was dat we allemaal een diploma zouden halen, Maria. Dat kan hier in Polen niet!’

Maria kromp ineen. Bronia meende het van dat buitenland. ‘En waar zou je dan naartoe gaan?’

Bronia aarzelde geen seconde. ‘Parijs, Maria. Ik wil in Frankrijk gaan studeren! Ver weg van alles wat Russisch is.’

‘Zou ik dat ook kunnen?’

‘Waarom niet?’

‘Ik ben nog klein!’ Maria fronste haar zware wenkbrauwen.

‘Ik ook, gekkie! We moeten eerst hier nog veel leren. Nee, Parijs moet nog zeker tien jaar op ons wachten. En er is nog een reden. Papa zou het niet te boven komen nu. Hij heeft ons nodig, Maria! Heb je al gezien hoe hij eraan toe is?’

Maria beet op haar lip. ‘Ik ben niet blind, Bronia. Maar wij zullen nooit mama zijn ...’ De tranen rolden weer over haar wangen.

Bronia sloeg haar armen om de schouder van haar zus. Ze zaten zwijsend naast elkaar op de trap. Maria voelde hoe het magere lijf van haar zus zachtjes schokte. Ze fluisterde de woorden die op het graf van hun zus waren gebeiteld: ‘Wij blijven eenzaam achter, huilend om jou. Jij, onze troost, onze trots en onze tooi; en we worden gesterkt door de hoop dat we je weer zullen ontmoeten aan de voeten van onze Heer.’ De woorden waren ook in haar hoofd gebeiteld.

Februari 1999, Leuven

Op de hoek van de bibliotheek was een galerij waar men even kon schuilen voor de regen. Het was ook de perfecte plaats voor parameter Dina Anderson om de studentenkamer in de Arendstraat gade te slaan.

William Zero draaide de hoek om met een dikke stapel boeken onder zijn arm. Het leek of hij zich voor de zoveelste keer opmaakte voor een avondje studeren. Zijn natte krullen hingen slordig over zijn voorhoofd en het water drupte van zijn lange regenjas op zijn schoenen. Hij leek het niet te merken.

De parameter had veel respect voor ijverige studenten, maar niet vandaag. Ze checkte het dossier. Haar gedachtescherp vulde zich met een tekst, die ze snel nog eens doorlas: *Op 14 februari leren Diane Reynolds en William Zero elkaar kennen op een valentijnsfeestje in een café aan het Ladeuzeplein in de universiteitsstad Leuven.* Dina keek om zich heen. Het zag er niet naar uit dat hier vanavond veel gefeest zou worden.

William zocht ondertussen zijn sleutels. Hij moest de boeken telkens van de ene hand in de andere overnemen. Het zag er klungelig uit, maar ook schattig. Hij vloekte. Blijkbaar was hij zijn sleutels ergens kwijtgeraakt. De toekomstige dokter keerde op zijn stappen terug.

Ik moet hem achterna.

William rept zich naar een pastarestaurant niet ver van zijn

studentenkamer. Het was zijn favoriete plaats om te eten. Ze serveerden er een overheerlijke lasagne.

Dina had die ook al gegeten. Het was een echte caloriebom met vruchten kaas en volle room. Gelukkig had ze een medische unit om haar spijsvertering wat te helpen. Zij kon het zich als parameter niet veroorloven om niet in topvorm te zijn. Ze vroeg zich af hoe William het zonder zo'n unit deed.

William stond aan de toonbank en stelde een vraag aan een van de dienststers. Waarschijnlijk vroeg hij of ze toevallig zijn sleutels hadden gevonden. Het meisje achter de toonbank had blonde krullen en een stralende glimlach.

Dina voelde een steekje jaloezie. *Kom op, parameter! Je bent hier om ervoor te zorgen dat William en Diane vanavond een koppel worden. Misschien is dat meisje wel Diane Reynolds.*

Ze zette een paar stappen vooruit en hoorde de diepe, warme stem van William. 'Bedankt, Babette. Ik zal mijn zoektocht verder moeten zetten. Waar heb ik die verdorde sleutels toch gelaten? Zou ik de telefoon even mogen gebruiken?' Hij stak zijn hand in zijn broekzak om er een muntstuk uit te halen. In deze tijd werd er enkel met vaste lijnen getelefoneerd en op openbare plaatsen werkten die toestellen vaak met een muntstuk. William trok zijn hand weer uit zijn zak en zijn pink stak door een sleutelring. De sleutels van zijn studentenkamer bungelden aan het ringetje. 'Wel verdraaid, ze zitten toch in mijn zakken!'

Babette lachte opnieuw haar hagelwitte tanden bloot. 'Jij bent echt het prototype van de verstrooide professor.'

Dina was stiekem blij dat het meisje niet Diane heette. Toch besepte ze dat wat er die avond moest gebeuren, onvermijdelijk was. Op 14 februari moest William Zero kennismaken met

Diane Reynolds. Ze zouden verliefd worden en nog tijdens de studietijd van William trouwen. Na zijn afstuderen zouden ze naar Antwerpen verhuizen, waar William een dokterspraktijk overnam. Enkele maanden later werd Ite geboren. Dat was wat de parameterdossiers over deze corridor vertelden. Dit niet laten gebeuren, was de geschiedenis op een bijzonder ingrijpende manier veranderen. Het was precies wat de paradoxen zouden willen. Maar Dina wilde dat het koste wat het kost voorkomen. *Het is mijn opdracht om William en Diane bij elkaar te brengen. Zonnevlam!*

William stak zijn sleutels weer weg. 'In de rechterjaszak! Deze keer probeer ik het te onthouden. Weet je wat, Babette ... nu ik hier toch ben, kan ik best nog een koffie drinken. Het is nog harder gaan regenen. Als ik daardoor loop, dan zijn deze boeken rijp voor de prullenmand. En ik moet me vanavond nog verder verdiepen in de wondere wereld van het menselijk hart.'

'Plannen voor valentijn?' Babette leek de perfecte voorzet te geven. William hoefde de bal alleen maar binnen te trappen.

'Nee, malle, ik bedoel het letterlijk. De asymmetrische spier die in de thoraxholte nagenoeg midden achter het borstbeen ligt.'

Elk geleerd woord veegde een stukje van de glimlach van het gezicht van Babette. Ze zei: 'Zoek maar vast een plaatsje, William. Ik breng je koffie zo dadelijk.'

De parameter pakte een menu en deed of ze dat bestudeerde. De student geneeskunde liep voor haar langs, maar leek haar niet op te merken. *Hier is werk aan de winkel!*

Babette draaide zich om. 'Kan ik je helpen?'

Dina schrok. 'Huh, natuurlijk. Doe mij ook maar een koffie!' Ze zag aan de ogen van het meisje dat die doorhad dat ze had

staan luistervinken. ‘Oei, betrapt! Ja, ik was jullie gesprek aan het volgen. Ik snap eerlijk gezegd niet dat hij je niet voor een date vroeg. Misschien heeft hij een meisje?’

Babette prutste aan de koffiemachine. ‘*Een meisje? William Zero? Ik denk het niet. Honderd procent als student, maar in de liefde een zero!*’ Ze lachte. Waarschijnlijk vond ze dat ze best eerlijk mocht zijn tegen een klant die haar gesprekken afluisterde.

De parameter dacht snel na. Misschien was er toch nog een kans om William op het Valentijnsfeestje te krijgen. ‘Er is vanavond een feestje in het café op de hoek van de Arendstraat. Misschien moet je zelf maar het initiatief nemen.’

Babette gaf een dienblad met een kop koffie aan Dina. ‘Misschien heb je gelijk, eh ...’

‘Dina.’

‘Bijzondere naam, wel mooi. Ik denk dat ik je raad ga volgen, Dina. Wie niet waagt, die niet wint!’

De parameter kon zich wel voor het hoofd slaan. Ze had gewoon haar echte naam gebruikt. *Je laat je te veel door je emoties leiden, Dina.* Ze nam plaats aan het dichtstbijzijnde tafeltje en keek toe hoe Babette al haar charmes inzette om de duffe student uit zijn studentenkamer te krijgen.

Het feestje was een tegenvaller. Het was er druk en de muziek was vreselijk. Dina stond bij de bar. In deze mensenmassa was het niet zo moeilijk om je te verstoppen. Ze had een donker hoekje in het café gekozen. Zij kon William heel goed bestuderen, maar omgekeerd was dat niet zo.

Ze dacht terug aan de afgelopen weken. Met zijn verstrooide kop had William niet eens opgemerkt dat er de hele tijd een

meisje achter hem aan liep. Dina was wat ouder dan de student geneeskunde, al zou iemand uit de twintigste eeuw dat nooit hebben geraden. Het tijdreizen en het gebruik van de medische unit hadden dat effect op mensen. In de achtentwintigste eeuw leek men sowieso heel lang jong.

Babette had al haar troeven uitgespeeld. Misschien zelfs te veel. Ze droeg een blouse die zo laag was uitgesneden dat ze niet veel aan de verbeelding overliet. Haar benen leken nog langer door de onmogelijk hoge hakken waarop ze rondliep en haar make-up had subtieler gekund. Dina besepte dat William niet halsoverkop voor zo’n opvallend meisje zou vallen. Hij was hier om de veel bescheidenere Diane Reynolds te ontmoeten. Ze besloot om zich door de massa te wurmen en wat gesprekken te volgen. Misschien hoorde ze ergens de naam Diane vallen en kon ze vervolgens een handje helpen.

Dina liep naar een groepje meisjes die duidelijk de Valentijnsdag met de vriendinnen wilden doorkomen. Ze schenen dolle pret te hebben en sommige stonden al niet meer zo vast op hun benen. ‘Sorry, meisjes, maar heeft iemand van jullie Diane Reynolds gezien?’

Een meisje haalde het rietje van haar longdrink uit haar mond. ‘Is dat die Amerikaanse uitwisselingsstudente?’ Ze moest roepen om boven de muziek uit te komen.

Dina kreeg weer wat hoop. Een Amerikaanse, dat kon natuurlijk met die naam. Er stond niets van in het parameterdossier, maar dat gebeurde wel vaker.

‘Ze staat bij de jukebox. Die blonde met het paardenstaartje.’

Dina wrong zich langs een paar dansende koppeltjes en stapte op het blonde meisje af. Ze tikte op haar schouder en wachtte tot

ze zich omdraaide. Dit meisje leek niet echt op de wazige foto die ze van Diane Reynolds in het dossier had gevonden. Maar goed, er waren nu eenmaal geen scherpe foto's bewaard gebleven. Bij de zonneramp in 2511 was er wel meer verloren gegaan. 'Ben jij Diane Reynolds?'

Het meisje staaarde haar verwonderd aan. 'Nee, ik ben Lucy Calhoun.'

'Sorry, dan heb ik me vergist. Ik dacht dat je Diane was. Dank je, ik zoek wel verder.' De parameter keerde zich om en wilde verder zoeken. Haar oog viel op Babette. Die had haar jasje aan en baande zich een weg naar de deur. Haar gezicht stond op onweer. Misschien had ze net een blauwtje gelopen. Waarschijnlijk was het William nu pas opgevallen dat het meisje van het lasagne-restaurant een oogje op hem had. William zelf zat beteuterd achter zijn halfvolle glas. Zo zag hij er bijna nog schattiger uit dan anders. *Dit is het moment dat Diane Reynolds op het toneel verschijnt! Als hij haar nu nog niet is opgevallen, dan is ze hier niet vanavond.* De parameter liet haar ogen als een zoeklicht het café rondgaan. Niemand maakte aanstalten om naar de geneeskunde-student toe te gaan. Alle bezoekers leken in hun eigen bubbel gevangen te zitten.

William staaarde naar zijn horloge. Dit dreigde helemaal mis te gaan. De volgende stap was dat hij naar zijn studentenkamer wilde. Dina begon te panikeren. Dit was haar eerste echte opdracht als parameter. Ze kon deze niet laten mislukken. De parameter-toren had haar uitgekozen omdat de opdracht niet zo moeilijk was.

William gaf geld aan de man achter de toog. Hij wuifde het wisselgeld weg en stond op. Het leek wel of niemand hem een

strobreed in de weg wilde leggen, want hij kon zo doorwandelen naar de kapstokken.

Dina probeerde hem achterna te gaan, maar voor haar wilden de stamgasten niet meewerken. 'Sorry ... sorry! Mag ik er even langs?' Toen ze zelf bij de kapstokken stond, was de vogel al gevlogen. Ze zag hem nog net de deur achter zich dichttrekken. Er was geen tijd meer om haar jas tussen de massa te zoeken. De parameter schoof de leren armband die haar permutator bedekte weer op zijn plaats en stapte zo op de deur af. Ze trok die open en zag dat William zich door de regen weghaastte. Ze zette een sprintje in en haalde hem gemakkelijk bij. Dina trok aan zijn arm.

Verbaasd bleef William staan en hij keek wie hem tegenhield. De regendruppels spatten glinsterend van zijn natte krullen af. Hij staaarde met grote ogen naar het meisje dat zonder jas voor hem stond.

Hij denkt dat ik gek ben. Haar hartslag schoot de hoogte in. Dina nam een besluit. Een dat haar hele wereld ondersteboven zou gooien. *Eigenlijk is dit perfect logisch*, besloot ze. *En nu weet ik ook waarom die wazige foto mij zo bekend voorkomt.* Ze pakte zijn arm en zei: 'Hé, ik zag je daarnet in het café. Sorry voor mijn onbeschaamdheid, maar ik kreeg medelijden met je toen je vriendin ervandoor ging. Je zag er zo zielig uit.'

William haalde de schouders op. 'Ze is mijn vriendin niet. Ik was eigenlijk ook helemaal niet van plan om naar het feestje te komen. Moet jij je jas niet aantrekken? Morgen heb je een verkoudheid te pakken.'

Dina lachte. 'Verkoudheden krijg je niet door kou of regen. Een verkoudheid is een virale infectie.'

'Studeer je geneeskunde?'

‘Nee, fysica. Heb je geen zin om terug naar het feestje te gaan?’

William schudde het hoofd. ‘Nee, dank je. Ik heb het wel gehad met die kleffe boel daarbinnen, maar ik wil wel met je mee om je jas te halen. Als je wilt, kunnen we ergens waar het wat rustiger is nog een glaasje drinken.’

Dina keek in de donkere ogen van William. ‘Graag!’

‘Trouwens, mijn naam is William en ik ben een student geneeskunde. Hoe heet jij?’

De parameter slikte. ‘Ik heet Diane ... Diane Reynolds.’

Mei, Antwerpen

Ite schrok van de harde stomp tegen haar schouder. Ze keek kwaad opzij. Hanne had een glimlach om haar lippen. De dochter van Diane Reynolds en William Zero vroeg: ‘Vind je de hele situatie soms grappig?’

Er schoof even een donderwolk voor het gezicht van Hanne. ‘Nee, Ite. Maar er is toch ook goed nieuws? Je mama leeft nog!’

Ite pruttelde: ‘Ja, maar ze is ontvoerd door die gevaarlijke gek van een professor!’

‘Jij bent toch ook uit zijn klauwen ontsnapt?’ Jens draaide een potlood om en om.

Ook dat ergerde Ite. *Hoe kunnen ze hier nu zo kalm onder blijven?* Maar goed, het was natuurlijk niet hun moeder die verdwenen was.

Kyra plofte neer in de tuinstoel. Ze trok een been onder haar billen en schonk zichzelf een glas ijsthee in. ‘We wachten op nieuws van mijn vader. Ik heb al een tijdje niets meer van hem gehoord. Jullie toch ook niet?’

Ite schudde het hoofd. Ze zag uit een ooghoek dat Jens en Hanne hetzelfde deden.

Kyra goot haar glas achterover. Ze had blijkbaar erg veel dorst. ‘Ik ben razend benieuwd wat hij over Christoph Nichols te vertellen heeft.’